

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קונטרס עד

קונטרס י"י"ג שבט ה'תש"י

מכבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

זצוקלה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

חלק א'

כולל מאמר יו"ד שבט

ד"ה באתי לגני

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וארבע לבריאה

בס"ד, ש"פ בא יו"ד שבט, ה'תש"י

יאצ"ט כבוד אמו זקנתו הרבנית הצדקנית מרת רבקה נ"ע זי"ע

באתי לגני אחותי כלה², ואיתא במדרש רבה (במקומו³) לגן אין כתיב כאן אלא לגני לגנוני, למקום שהי' עיקרי בתחלה, דעיקר שכינה בתחתונים היתה⁴, ועל ידי חטא עץ הדעת נסתלקה השכינה מארץ לרקיע, וע"י חטא קין ואנוש נסתלקה השכינה מרקיע א' לב' וג', ואח"כ בדור המבול נסתלקה מרקיע ג' לד', וכדאיתא במד"ר⁵ ע"פ⁶ וישמע את קול הוי' אלקים מתהלך בגן א"ר אבא מהלך אין כתיב כאן אלא מתהלך, קפיץ ואזיל קפיץ ואזיל, ואח"כ עמדו שבעה צדיקים והורידו את השכינה למטה, אברהם זכה והוריד את השכינה מרקיע ז' לו', ויצחק מו' לה', עד כי משה שהוא השביעי (וכל השביעי* חביבין) הורידו למטה בארץ. ועיקר גילוי אלקות הי' בבית המקדש, דכתיב⁷ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כל אחד ואחד⁸, וזהו צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עליה⁹, דצדיקים יירשו ארץ שהוא ג"ע, מפני מה לפי שהם משכינים (היינו ממשיכים¹⁰)

וכל השביעין: ויקרא רבה פכ"ט, יא. — ראה ג"כ סד"ה החודש הזה ש"ת [סה"מ ה'ש"ת ע' 29].

1) המשך באתי לגני ה'ש"ת נדפס בקונט' ער"עו (סה"מ ה'ש"ת ע' 111 ואילך) עם מראי מקומות והערות מכ"ק אדמו"ר. בהוצאה זו ניתוספו ע"י המו"ל מראי מקומות לפסוקים, מחז"ל וכו' (בהערות הממוספרות). ההמשך הוא ד"ה ויהי בעצם היום הזה וד"ה ויאמר גו' מה תצק אלי תרפ"ג (סה"מ תרפ"ג ס"ע קעו ואילך) — בשינוי התחלה וסיום.

פ"א"י — מיוסדים על ד"ה באתי לגני תרנ"ח (סה"מ תרנ"ח ע' רח ואילך)*. פ"א"כ — מיוסדים על ד"ה בעצם היום הזה פר"ת (סה"מ פר"ת ע' רמא ואילך)**.

2) שיר השירים ה, א.

3) שהש"ר עה"פ.

4) ראה גם ב"ר פי"ט, ז. במדב"ר פי"ג, ב.

5) ב"ר, במדב"ר ושהש"ר שם.

6) בראשית ג, ח (ושם: וישמעו).

7) תרומה כה, ח.

8) הובא בשם רז"ל בלקו"ת ר"פ נשא כ, סע"ב. ובכ"מ. וראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך עה"פ תרומה שם ("שמעתי לומדים"). של"ה סט, א. רא, א. חלק תושב"כ תרומה שכה, ב. שכו, ב. וראה לקו"ש חכ"ו ע' 173 הערה 45.

9) תהלים לז, כט. מדרשים שבהערה 5.

10) ראה מהרז"ו לב"ר שם. מתנות כהונה ומהרז"ו לבמדב"ר שם.

(* שמויוסד על ד"ה שתי ידות תרל"ג (סה"מ תרל"ג ח"א ע' קנ ואילך). ד"ה הנ"ל באוה"ת תרומה ע' א'תקיג ואילך.

עוד מאמרים שמויוסדים על ד"ה הנ"ל תרנ"ח: ד"ה והבריח התיכון תרצ"א (סה"מ תרצ"א ע' קפז ואילך). ד"ה באתי לגני תרצ"ט (סה"מ תרצ"ט ע' 127 ואילך).

** שמויוסד על ד"ה כי תצא תרל"א. ועם הוספות — ד"ה הנ"ל תרמ"ו (סה"מ תרמ"ו ע' כח ואילך). תרס"ה (סה"מ תרס"ה ס"ע שיט ואילך).

בחינת שוכן עד* מרום וקדוש¹¹, שיהי' בגילוי למטה. וזהו באתי לגני לגנוני למקום שהי' עיקרו בתחלה, דעיקר שכינה בתחתונים היתה. והענין הוא דהנה תכלית הכוונה בבריאת והתהוות העולמות, דנתאוה¹² הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים¹³, שיהי' גילוי אלקות למטה ע"י עבודת האדם, ע"י אתכפיא ואתהפכא, דנשמה תרד למטה להתלבש בגוף ונה"ב, והם יעלימו ויסתירו על אור הנשמה, ובכ"ז תפעול הנשמה בירור וזיכוך הגוף ונה"ב, וגם חלקו בעולם. וזהו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוך כאו"א, והוא ע"י העבודה בעבודת הבירורים בבחינת אתכפיא ואתהפכא, וכמאמר כד* אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין. והנה מ"ש בכולהו עלמין, הכוונה על מדריגת האור שהוא בכולהו עלמין בשוה, והיינו אור הסובב כל עלמין שמאיר בכל העולמות בשוה, דבעולמות הרי יש חילוקי מדריגות, דאינו דומה עולמות עליונים לעולמות תחתונים, דבעולמות העליונים מאיר האור בגילוי, ובעולמות התחתונים האור אינו מאיר בגילוי כ"כ, ויש שהאור בא בבחינת העלם והסתר, ויש בזה חילוקי מדריגות, וכמ"ש¹⁴ אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים, ואיתא במדרש* נטה ימינו וברא שמים ונטה שמאלו וברא ארץ, וידוע דיד ימין מורה על האור והגילוי יותר, וזהו וימינו טפחה שמים, דשמים הכוונה עולמות העליונים שם הגילוי בבחינת ימין שהוא גילוי האור, והאור עצמו הוא בבחינת גילוי, וארץ הכוונה עולמות התחתונים הם מבחינת שמאל שאין האור בגילוי כ"כ, וגם האור עצמו בא בבחינת העלם והסתר, כידוע ההפרש בד' עולמות, דכתיב¹⁵ כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו שהם ד' עולמות אבי"ע, בזה האור אינו כמו שהוא באצילות, כמו שהוא בבי"ע, דאצילות הוא* בבחינת גילוי ההעלם, ואצילות מלשון אצלו וסמוך¹⁶, וכן פי' אצילות מלשון הצלה¹⁷ והפרשה¹⁸, דאצילות ע"ה¹⁸ בחינת עולם¹⁹, אבל בכללותו הוא בכלל עולמות האין סוף, משא"כ בריאה שהוא התחלת המציאות בבחינת יש מאין. וזהו כל הנקרא בשמי ולכבודי, דשמי

שוכן עד: להעיר בענין עד מזח"ב ר"פ וארא ובביאורי הזהר שם [לז, ד ואילך]. לקו"ת ד"ה אלה פקודי פ"ו וביאורו פ"ד [ד, ד ואילך. ז, ב ואילך].
 וכמאמר כד: ראה תניא פכ"ז [לז, א ואילך]. לקו"ת ר"פ פקודי [ג, א]. שם פ' חוקת ד"ה על כן יאמרו פ"ב [סה, ב ואילך].
 ואיתא במדרש: ראה פדר"א פי"ח. זח"ב כ, א. לז, א. פה, ב.
 דאצילות הוא: ראה בכ"ז תו"א פ' בראשית ביאור לד"ה כי כאשר השמים [ג, א]. שם ר"פ וירא [יד, א]. ביאור דואלה המשפטים [עו, ב] ועוד.

-
- (11) תפלת שחרית לשבת ויו"ט. בשהש"ר שם: שוכן עד וקדוש שמו (ישעי' נז, טו).
 - (12) ראה תנחומא נשא טז. בחוקתי ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא פל"ו. ובכ"מ.
 - (13) ראה לקו"ת פקודי ג, א ואילך.
 - (14) ישעי' מח, יג. וראה גם תו"א וארא נו, ב. לקו"ת נשא כא, ב ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' שמב.
 - (15) ישעי' מג, ז.
 - (16) ראה פרדס שער טז (שער אבי"ע) פ"א.
 - (17) אוצ"ל: האצלה.
 - (18) = עם היותו.
 - (19) ראה גם סה"מ תרל"ג ח"ב ע' תקו.

וכבודי הוא המיוחד בי עדיין, שקאי על עולם האצילות שהוא עולם היחוד וההתכללות, שהאור שם בתכלית הגילוי, דאינו דומה כלל לכמו שהוא בעולמות ב"ע, ובבי"ע עצמן יש חילוקי מדריגות בהגילוי אורות כמו"ש²⁰ בעולם הבריאה, ועולם היצירה ועשי', אמנם כ"ז הוא בהאור שבא להחיות את העולמות בבחינת ממלא כל עלמין, אבל בהאור שהוא למעלה משייכות אל העולמות, והוא בחינת אור הסוכ"ע, שבא בבחינת סובב ומקיף לעולמות, הרי מאיר בכל העולמות בשוה. וזהו בכולהו עלמין, והיינו שאור זה הנה אופן המשכתו הוא בכל העולמות בשוה. אמנם בכדי להמשיך אור זה בכולהו עלמין, הוא ע"י העבודה בעבודת הבירורים בבחינת אתכפיא ואתהפכא דוקא, וזהו כד אתכפיא סט"א, כאשר פועל בעבודתו להיות אתכפיא סט"א ואתהפכא חשוכא לנהורא²¹, הנה יתרון האור הוא מהחושך דוקא²², והיינו דכאשר החושך נהפך לאור²³, הנה נעשה יתרון האור, שהאור מאיר בגילוי עד אשר יאיר למטה ממש, והיינו שנמשך האור באופן כזה, אשר אופן המשכתו הוא בכל העולמות בשוה. וזהו כד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין, בחינת האור, שנמשך* אור הסובב כל עלמין שאופן המשכתו בבחי' סובב ומקיף בכל העולמות בשוה, וא"כ מאיר גם למטה כמו"ש למעלה. וזהו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד ע"י העבודה דבחינת אתכפיא ואתהפכא חשוכא לנהורא, הנה נעשה ע"ז יתרון האור, דאסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין שמאיר ומתגלה אור הסובב.

קיצור. עיקר שכינה בתחתונים. יבאר דכוונת בריאת העולמות שיהי' דירה בתחתונים, ונעשה ע"י אתכפיא ואתהפכא שממשיך אור הסובב, שזהו בכולהו עלמין בשוה.

(ב) **והנה** זאת היתה העבודה במשכן ומקדש בעבודת הבירורים דבחינת אתכפיא המביא ומעלה לבחינת אתהפכא חשוכא לנהורא, ולכן אחת העבודות שהי' במקדש הוא ענין עבודת הקרבנות²⁴, שהוא עבודה רוחני' שבנפש, וזהו ענין השתתפות הכהנים והלויים בעבודתם ושירם וזמרם בעת הבאת הקרבן, שזהו עבודה רוחני'. וענין עבודת הקרבן בעבודה בנפש האדם הוא, דכתיב* אדם²⁵ כי יקריב מכם קרבן להוי' מן הבהמה מן הבקר ומן כו', דלכאורה יוקשה דאם הי' כוונתו בזה רק

אסתלק... שנמשך: נק' המשכה זו כזהר ל' אסתלק... שהוא בחי' גילוי אור הסוכ"ע כו' בבחי' רוממות (תו"א ס"פ ויקהל [פט, ד] עיי"ש).

דכתיב אדם: ראה קונטרס לימוד החסידות פ"ב [אגרות-קודש אדמו"ר מהור"צ ח"ג ע' שנד]. ד"ה טעמה תש"ט (קונטרס סב) פ"ב ואילך [סה"מ תש"ט ע' 28 ואילך].

(20) = כמו שהוא.

(21) ראה זח"א ד, א.

(22) ע"פ קהלת ב, יג.

(23) ראה המשך תער"ב ח"ג ע' א'שטו ואילך. ע' א'שמה.

(24) ראה רמב"ם הל' בית הבחירה רפ"א.

(25) ויקרא א. ב.

לבאר משפטי הקרבן הול"ל אדם מכם כי יקריב קרבן להוי' הנה כך וכך יהי' משפט הובאת הקרבן והלכותיו ומפני מה אומר אדם כי יקריב מכם וכו', אלא ידוע הכוונה בזה הוא שבא גם לבאר כללות ענין הקרבנות בעבודה בנפש האדם, וזהו אדם כי יקריב, האדם כאשר יתקרב לאלקות, הנה מכם הוא קרבן להוי', מכם ובכם תלוי הדבר להיות קרבן להוי', היינו להיות קרוב אל הוי', דידוע דקרבנות* הם ענין קירוב הכחות והחוששים, ובא בזה לבאר, דכאשר בא להתקרב לאלקות, הוא מכם, והיינו שתלוי הדבר בכם, דאל יאמר אדם איך אתקרב אל אלקות, ובפרט כאשר יודע מהותו העצמי שהוא בשפלות ומלוכלך בכמה ענינים לא טובים, וא"כ הוא בתכלית הריחוק מאלקות ואיך אתקרב לאלקות, וע"ז הוא אומר מכם, בכם הדבר תלוי, דכאו"א מישראל יכול לאמר* מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב, ואין בזה הגבלות כלל, ואין שום דבר המונע ומעכב חלילה, לעלות ולהגיע ולהתקרב לאלקות, ואין הקב"ה בא בטרוניא* עם בריותיו, ומתגלה ומאיר בכאו"א לפי כחו ויכלתו. כדאיתא במד"ר* וכשאני מבקש איני מבקש לפי כחי אלא לפי כוחן, לפי הכח של כל או"א, דע"ז הנה בכח כאו"א לעלות ולהגיע למדריגה היותר נעלית. וזהו אדם כי יקריב, דבכדי שהאדם יתקרב לאלקות הוא מכם, שבכם הדבר תלוי, והיינו מכם קרבן להוי', דמכם תקריבו את הקרבן להוי', דאין הכוונה רק הקרבן של הבהמה בלבד, כ"א מכם ממש, והוא מן הבהמה, הבהמה שבלבו של אדם, שהוא הנה"ב. מן הבקר ומן הצאן, הן המה הפרטי מדריגות דישנם בנה"ב, וכידוע הענינים בזה, דאינו דומה האופני הבירורים בכאו"א, דישנו שהנה"ב שלו הוא שור נגח ובעל מדות גסות ביותר, ויש שהוא צאן שהוא בהמה דקה, אף שגם זה בכלל בהמה, אבל הוא בדקות עכ"פ (וכמבואר באריכות* בקונטרס התפלה, תר"ס"ט²⁶), וזהו שאומר אשר תקריבו את קרבנכם. והנה בהקרבן הגשמי הוא שמביאין בהמה גשמי על גבי המזבח, והי' האש שלמעלה, וכדאיתא ביומא (כא, ע"ב) רבוצה כארי (גחלת שנפלה מן השמים בימי שלמה והיתה על המזבח, רש"י). ובזהר איתא* ארי' דאכיל קורבנין, הנה כמו"כ הוא בעבודה בנפש האדם, הרי יש אש שלמעלה, והוא הרשפי אש שבנפש האלקית, וכמאמר²⁷ רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה, ואיתא במד"ר²⁸ (הובא בילקוט) כאש שלמעלה, שאין האש מכבה למים ואין המים מכבין לאש, והיינו²⁹

דידוע דקרבנות: ראה ד"ה טעמה הנ"ל, וש"נ.

יכול לומר: תנא דבי אלי' רבה פכ"ה.

ואין... בטרוניא: ע"ז ג, א. וראה ספר המאמרים אידיש בתחלתו [ע' 1 ואילך].

כדאיתא במד"ר: במדבר רבה פ"ב, ג.

וכמבואר באריכות: ראה ג"כ שיחת שמח"ת תרס"א (בס' תורת שלום [ע' 10]). ד"ה משכני (השני) תש"א

[סה"מ תש"א ע' 122].

ובזהר איתא: ראה זח"א ו, ב. זח"ב רעח, א. זח"ג יז, א. ועוד.

(26) פרק ח (ע' 20).

(27) שה"ש ח, י.

(28) שהש"ר עה"פ (פ"ח, ו [ד]).

(29) ראה המשך תרס"ו ס"ע קלה ואילך. המשך תער"ב ח"ג ע' א'תמד.

שבטבע הנפש האלקית הרי יש בו רשפי אש האהבה לאלקות, והוא בדוגמא אש שלמעלה שאין המים מכביין אותו, והמים הם מים³⁰ רבים* כריבוי הטרדות בטרדת הפרנסה ובלבולים שונים בטרדות שונות המבלבלים בתורה ועבודה, ובכ"ז הנה גם הנהרות לא ישטפוהו³⁰, לפי דרשפי אש האהבה שכנה"א הוא בדוגמת אש שלמעלה דאין המים מכביין אותה, וכזה צריך להיות ההקרבה של הנפש הבהמית, שגם הוא יהי' לו אהבה לאלקות, וכמ"ש³¹ ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך, וארז"ל³² בשני צריך, דגם הנה"ב יהי' לו אהבה לאלקות, דזה בא ע"י התלבשות הנה"א בנה"ב, דתחלה הרי* הנה"ב אין לו שום ידיעה והרגש בעניני אלקות כלל, אמנם ע"י התלבשות הנה"א, ומתבונן בהתבוננות אלקי דגם הנה"ב יוכל להשיגו, הנה עי"ז נעשה התקרבות הנה"ב (וכמ"ש במ"א³³ שנעשה חקיקה כללית בהנה"ב דאלקות הוא ג"כ דבר המוכן והמושג כו'), הנה אח"כ הוא רב תבואות בכח שור³⁴, שמתהפך מבהמיותו ועולה ונכלל ברשפי אש התשוקה שבנפש האלקית. וכמו שע"י קרבן הגשמי הרי מתברר הניצוצי דצ"ח³⁵, הנה כמו"כ ע"י ההקרבה ברוחני הרי מתברר ומתהפך החשוכא דנה"ב לנהורא. וזהו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, דבתוך כל אחד ואחד הרי ע"י עבודתו בבחינת אתכפיא, והעיקר המביא לידי אתהפכא כו', הנה כד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין, בחינת האור והגילוי, שהוא בחינת סוכ"ע כו'.

קיצור. יבאר ענין הקרבנות בעבודה דאדם כי יקריב צ"ל מכם קרבן, אש שלמעלה ואש מלמטה אהבה דנה"א ודנה"ב. אהבה דנה"ב באה ע"י התלבשות נה"א בנה"ב.

(ג) **ובזה יובן מה שהמשכן הי' מעצי שטים**³⁶ דוקא, דלהיות שעיקר העבודה במשכן ומקדש הוא לאתהפכא חשוכא לנהורא, שזהו ענין עבודת הקרבנות כנ"ל³⁷ (ובפרט* מעשה הקטרת), וע"י העבו' שבמקדש הנה עי"ז האיר גילוי

מים רבים: בארוכה ראה תו"א ר"פ נח [ח, ג ואילך]. המשך מים רבים תרל"ו [פ"א. פעה"ה]. ועוד.
 דתחלה הרי: להעיר מהמשך ר"ה ה'תש"י פי"ב, יג, כא ואילך [סה"מ ה'שי"ת ע' 21 ואילך. ע' 45 ואילך].
 ובפרט מעשה: ראה תו"א פ' וישב רד"ה בכ"ה בכסלו [כט, א ואילך]. אוה"ת פ' תולדות הגהה לרד"ה ראה ריח בני [קנב, א].

(30) שה"ש שם, ז.
 (31) ואתחנן ו, ה.
 (32) משנה ברכות נד, א. ספרי ופרש"י עה"פ.
 (33) ראה לקו"ת בחוקותי מז, ד. חוקת סג, ב. המשך תער"ב ח"ב ע' תתו ואילך.
 (34) משלי יד, ד. וראה לקו"ת האזינו עה, ריש ע"ד. ובכ"מ.
 (35) ראה עץ חיים שער נ (שער קיצור אבי"ע) ספ"ב. ל"ת להאריז"ל פ' בראשית דרוש לר"מ מנג'ארה.
 טעמי המצות להרח"ו פ' ויקרא. של"ה חלק תושב"כ פ' ויקרא (שלח, א).
 (36) תרומה כו, טו.
 (37) פרק ב.

אלקות בעולם, ולכן הי' מעצי שטים, דהנה שטה* פי' נטי', דהיינו שיש דבר שהוא אמצעי, וההטי' לאיזה צד, למעלה או למטה נק' שטה, וכן פי' שטות, דשטות הוא ההטי' מהידיעה והחכמה, דידיעה והשגה הוא דרך המיצוע, וההטי' מזה נק' שטות. והנה יש שטות דלעו"ז, וכמ"ש³⁸ כי תשטה אשתו³⁹, ופי' רש"י תט מדרכי הצניעות, וכתיב⁴⁰ וישב ישראל בשטים, שהוא ענין* השטות דלעו"ז וכמארז"ל⁴¹ אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות, ורוח הזה מכסה על האמת, ורוח שטות הוא רוח הקליפה וסט"א, ונק' שטות ע"ד מלך זקן וכסיל⁴², והם המכסים על האור והגילוי, דאלקות הוא אמת וחיים, וכמ"ש⁴³ והוי' אלקים אמת הוא אלקים חיים, והרוח שטות מכסה על האמת והחיות אלקי', ולכן נק' בשם קליפה⁴⁴, וכמו הקליפה המכסה על הפרי, כן הרוח שטות מכסה מעלים ומסתיר על האור דגילוי אלקות. וזהו הסיבה מה שאפשר אשר יבוא האדם לידי עבירה, והוא רק לפי שאינו מרגיש* שבזה הוא נפרד מאלקות, ונדמה לו אשר עודנו ביהדותו, ואם יודע את האמת כמו שהוא שע"י החטא ועון נעשה נפרד מאלקות הרי לא הי' עושה את דבר העבירה ר"ל בשו"א, לפי שבטבע כל ישראל שאינו רוצה בשו"א ואינו יכול כלל להיות נפרד מאלקות⁴⁵, והראי' דכאשר בא לידי נסיון וכופין אותו ח"ו על ענין של כפירה דאז א"א לטעות ולחשוב שאינו נעשה נפרד מאלקות ה"ה משליך חיו מגד, ומקבל עליו כל המיני יסורין ח"ו ומוסר נפשו על קדושת שמו ית', וכן נראה במוחש ממש גם אפילו בדרגות הפחותות בקל שבקלים ופושעי ישראל דעלולים למסור נפשם על קדושת שמו ית', לפי דאז הרי יודע ומרגיש בנפשו, ואינו רוצה ח"ו להפרד מאלקי ישראל, דכזה להיות ח"ו וח"ו נפרד מאלקי ישראל אין ביכולת שום בר ישראל, אבל בשארי דברים, היינו בשארי עבירות ר"ל, הרי אינו יודע ואינו מרגיש שנעשה עי"ז נפרד מאתדו ית', ונדמה לו כי הוא עוד ביהדותו כאשר הי', וזה בא מהרוח שטות דסט"א שמכסה על האור והגילוי שלא יורגש בו, פי' דהרוח שטות גורם לו להאדם העדר ההרגש, והיינו שתוקף החמדה* בתאוה והחמימות דנה"ב גורם לו הקרירות והעדר ההרגש בענינים הרוחני', פי' דיא צוגעבונדקייט און צעקאכטקייט אין עניני חמדה ותאוה ברתיחה, זה מקרר ההרגש (דעם דערהער און געפיל) בענינים הרוחני',

דהנה שטה: ראה בכהנ"ל המשך וככה תרל"ז פט"ל ואילך. קונטרס ומעין.

בשטים... השטות: סנהדרין קו, א. ספרי במדב"ר ותנחומא ס"פ בלק.

שאינו מרגיש: ראה תניא פכ"ד כה. קונטרס ומעין מ"ב ואילך.

שתוקף החמדה: להעיר מד"ה ויאמר משה תש"ט (קונטרס סג) פי"ב יג [סה"מ תש"ט ע' 163 ואילך].

(38) נשא ה, יב.

(39) ראה גם ע' קיב ואילך.

(40) בלק כה, א.

(41) סוטה ג, א.

(42) קהלת ד, יג. וראה קה"ר עה"פ.

(43) ירמי' י, י.

(44) ראה תו"א בשלה סא, ריש ע"ד.

(45) ראה גם אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ד ע' שפד (הועתק ב"היום יום" כה תמוז). שם ע' תקמו

(הועתק ב"היום יום" כא סיון). ועוד.

ער איז אזוי פיל איבערגעגעבען בעניני תאוותיו ורצונותיו החומר'י והגשמי' אַז דער רוחניות'דיקער הרגש איז באַ אים בתכלית ההעלם וההסתר, והיינו שנעשה בלתי מרגיש כלל, ואינו מרגיש להנועם והעריבות והטוב והעילוי בקיום המצות, וכן אינו מרגיש הפחיתות בריחוקו מאלקות שנעשה ע"י חטא ועון, ובד"כ הוא כיסוי הנה"ב שמכסה על הנה"א, דהנה הנה"א הוא אלקות בעצם מהותו, ובפרט הניצוץ שבו* (הוא הניצוץ פרטי השייך אל גופו הפרטי כו'), שע"י הוא מרגיש בכל הענינים האלקי', ומרגיש מאד בדבר שהוא מנגד לאלקות, והיינו דדבר שאינו אלקות בגילוי אינו רוצה בו, ובפרט בדבר שהוא מנגד על אלקות, ובורח מזה כבורח מדבר המזיק, וכאדם הבורח ממות, דברור לו להנה"א דמיתה רוחני' ר"ל הוא קשה יותר ממיתה גשמי' ח"ו⁴⁶, וכל תשוקתו וחפצו הוא באלקות, ולעשות כלים לאלקות, וכל גסות וחומר'י ישות ומציאות הנה"ב, ה"ה מכסה ומסתיר ומעלים על ההרגש דנה"א, ובפשיטות הוא אַז דער געשמאַק פון וועלט (עולם שהוא העלם⁴⁷) איז מכסה ומסתיר אויף דעם הרגש אלקי, שזהו היפך הכוונה ממש, ממה שהיתה כוונה העליונה בבריאת העולמות דנתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים ע"י עבודת האדם בגוף ונה"ב, ולהיות בעולם זה דוקא ולבררו ולזככו, ובפועל בא להיפך ח"ו, שהעולם מסתיר אצלו על אור האמת, ונתעבה ונתגשם כל כך עד שנחסר אצלו כל חוש מההרגש (הנק' פילען) בענינים הרוחנים שזה בא בסיבת הנה"ב, שהוא קבוע ומושרש בעניני העולם, וזהו כל מהותו וענינו, ובהם יהגה ויחשוב וידבר בחיות בהרגש, מיט א גרויסען גישמאַק, אשר הרגש זה בכללותו ובפרט ענין הנועם (דער גישמאַק) שיש לו בזה הוא שולל את ההרגש ברוחני', והעיקר הוא מפני הקרירות של הנה"ב, די עצם קאַלטקייט שלו אין ענינים רוחני' מפני שהוא בהמי בעצם מהותו, דשמו מוכיח עליו נפש הבהמי, כל חיותו והרגשתו הוא רק בענינים בהמי', וכמו שאנו רואין במוחש דיש אנשים כאלו אשר לכד זאת שהם ריקים מחכמה תורה ומדות ישרות הנה מעשיהם כמעשה בהמה ממש, שדורסים ומלעיגים ר"ל מענינים הרוחני' אשר אין להם שום מושג כלל, וה"ה כבהמה ממש, ההולכת ודורסת מבלי הבחן כלל, אם הוא עפר ועץ או גוף אדם, שהוא מפני העדר ההרגש, דבהמה הרי אין לה דעת. כמו"כ ישנם אנשים כאלו שהם כבהמה ממש, ולועגים על התורה ומצות (ומהם הבורחים להם דרכים שונים מצוה זו הם מקיימים, ובזה אינם רוצים לקיימה כו'), והדומה, דכ"ז הוא בא מהעזות והקרירות דנה"ב אשר זה הוא הסיבה והגורם מה שאדם בא לידי עבירה ר"ל שהוא רוח שטות דסט"א והכיסוי דנה"ב שהם מעלימים ומסתירים על אור האמת עד שנעשה היפך הכוונה העליונה, דכוונה

הניצוץ שבו: אולי הכוונה למ"ש בע"ח שער דרושי אבי"ע פ"א (הובא בלקו"ת פ' ראה) ד"ה ושמתי כדכד השני פ"ב [כו, א]: יש ניצוץ קטן מאד שהוא בחינת אלקות כו' וזה הניצוץ מתלבש בכת ניצוץ אחד נכרא כו' הנק' יחידה עכ"ל. ויותר ג"ל שמכוון כאן לניצוץ נברא הנ"ל. ועייג"כ לקו"ת פ' אמור ד"ה ונקדשתי פ"ה [לב, ג]. דרך חיים פ"ח [יב, א]. קונטרס העבודה פ"ה [ע' 30 ואילך].

46) ראה דרך חיים ה, א. אגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ"ח ג' ע' תקכ. לקו"ש ח"א ע' 111.

47) לקו"ת שלח לו. ד. ובכ"מ.

העליונה שנברא העולם בכדי לבררו ולעשותו כלי לאלקות, וע"י כיסוי הנה"ב הנה בא ההיפך ממש, שהעולם לא די שאינו מתברר ומזדכך הנה עוד מעלים ומסתיר על אור האמת, וזהו הרוח שטות שמכסה על האמת.

קיצור. יבאר דרוח שטות, תוקף התאוה ונה"ב בכלל, מכסים על האמת וגורמים העדר הרגש האלקות ועילוי המצות, ופחיתות הריחוק מהם.

(ד) **אמנם** זה שהנה"ב מכסה על הנה"א, והיינו הרוח שטות, שמכסה ומעלים על אור האמת והגילוי והיינו דאָס וואָס וועלט איז מעלים אויף אלקות, הוא רק על המדות דנה"א אבל לא על העצמות דנה"א. דהנה כתיב⁴⁸ יעקב חבל נחלתו, דהתקשרות הנשמה באלקות הוא חבל* השזור מתרי"ג נימין, דהחבל הוא הנשמה עצמה, דנשמתו של אדם הוא החבל המקשרו באלקות, ולזאת הנשמה עצמה שזורה מתרי"ג נימין, וכדאיתא בסש"ב פנ"א⁴⁹, דהנשמה כלולה מתרי"ג כחות, וטעם הדבר הוא דארז"ל (סנהדרין פ"ד מ"ה) חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם, דעולם הוא מלשון העלם⁴⁷, דכל או"א חייב לומר דהעלם וצמצום הראשון נברא בשבילי, בכדי לבררו ולזככו, והאדם הוא בציור רמ"ח אברים ושס"ה גידים שהם במספר תרי"ג, דלכנ"50 כל המדרי' בהשתל' הם במספר הזה, ולכן הנה גם בהנשמה הרי יש בה ג"כ תרי"ג כחות, שבהם תלויים התרי"ג מצות, וחבל זה דנשמה הרי מתקשר באלקות, וכמו החבל שראשו אחד קשור למעלה וראשו השני קשור למטה הרי עי"ז נעשה ההתקשרות להיות לאחדים, הנה כמו"כ הוא ג"כ בחבל דנשמה, שראשו האחד קשור למעלה, והוא התקשרות אות ה' תתאה בהג' אותיות יה"ו, וראשו אחד קשור למטה, והוא בהארת הנשמה המתלבשת בגוף האדם להחיותו, וזהו יעקב חבל נחלתו, דגם במדריגות הנמוכות שהם בבחינת עקביים הנה ע"י חבל דנשמה ה"ה קשורים בהעצמות, וכביכול שהם (נש"י) נחלתו של מעלה, ועי"ז הם קשורים בתכלית ההתקשרות. והנה ענין הכפירה ר"ל או עבירה שהיא בכרת ח"ו הלא הם נוגעים לעצם ההתקשרות, היינו בכללות ההתקשרות שהם עצם הנשמה ועצם הנפש, וע"ד דכתיב⁵¹ כי עוונתיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם, דאלקיכם פי' אלקה שלכם⁵², והיינו האלקות שבנשמה, וענינים אלו ה"ה נוגעים בכללות ההתקשרות, וידוע* דעל עצם הנשמה הרי אין שום דבר המעלים ומסתיר, ולזאת כאשר בא איזה דבר הנוגע בכללות התקשרות נפשו, שיכול להיות נפרד עי"ז מאלקות ח"ו וכנ"ל⁵³ דאיש ישראל אינו רוצה בשום אופן ואינו יכול ח"ו להפרד מאלקות ולכן נרגש אצלו

הוא חבל: ראה אגרת התשובה פ"ה וא"ו.

וידוע: ראה תניא פי"ט. קונטרס העבודה פ"ה [ע' 30 ואילך].

(48) האזינו לב, ט.

(49) עא, ב.

(50) ראה גם ע' קמד ואילך.

(51) ישעי' נט, ב (בדילוג).

(52) ראה גם סה"מ תרנ"ח ע' פה. תרצ"ב ע' קנו.

(53) פרק ג.

דבר זה, אבל בשארי עבירות ח"ו שאינם בכרת ה"ה נימין פרטים, ולכן אינם נרגשים אצלו כ"כ. והגם דבעברו על אחת ממצות הוי' אשר ציוה לעשותן ואינו עושה, או שעושה אחת ממצות הוי' אשר ציוה לבלתי לעשותן, הרי עי"ז נפסק הנימא פרטית (דבפרט זה ה"ה כל העצמות של הפרט הזה), ועוד יותר שפועל חלישות בכללות החבל, ובכ"ז הנה להיותם רק נימין פרטים הרי אינו נרגש אצלו כ"כ, והיינו שבזה הנה המדות דנה"ב מעלימים ומסתירים על המדות דנה"א, והיינו שאינו נרגש אצלו האור והחיות האלקי, וזהו הסיבה שבא לידי עבירה ר"ל, והיינו הרוח שטות דסט"א שמכסה ומעלים על אור האמת, שאינו נרגש אצלו האור האלקי, וכה הנה יורד ר"ל מדחי אל דחי עד שבא לעשות דבר איסור ר"ל והוא מצד הרוח שטות כנ"ל.

קיצור. ימשיך דרוח שטות מכסה רק על מדות דנה"א ולא על עצמותה ועצם ההתקשרות.

ה) **והנה** כשם שיש הטי' למטה מן הדעת שהוא נק' בשם שטות דקליפה, הנה כמו"כ ישנו הטי' למעלה מן הדעת, והוא שטות דקדושה. והענין הוא דהנה ארז"ל (כתובות יז ע"א) אמרו עליו על ר' יהודא בר' אילעאי שהי' נוטל בד של הדס ומרקד לפני הכלה וכו' רב שמואל בר רב יצחק מרקד אתלת (שלש בדין, זורק אחת ומקבל אחת, רש"י), א"ר זירא קא מכסיף לן סבא (שמזלזל בכבוד ת"ח ונוהג קלות ראש בעצמו, רש"י), כי נח נפשי' אפסיק עמודא דנורא בין דידי' לכולא עלמא וכו', א"ר זירא אהני לי' שוטי' לסבא (שוט של הדס שהי' מרקד בו, רש"י) ואמרי' לי' שטותי' לסבא (שהי' מתנהג כשוטה, רש"י), ואמרי' לה שיטתי' לסבא (שיטתו ומנהגו, רש"י), דשטות זו ה"ה למעלה מן הדעת, שהוא מדריגה גבוה ונפלאה במאד מאד, דאיש ואשה הרי זכו הרי שכינה שרוי' ביניהם⁵⁴, דאיש הוא אש י' ואשה הוא אש ה', וכאשר זכו אז ה"ה י"ה כו'⁵⁵, (ובא בגילוי בנין עדי עד⁵⁶ כו'), א"כ ה"ז מדריגה גבוהה, לכן בשביל זה זכה לגילויים נעלים ביותר דאפסיק עמודא דנורא כו', שזהו בחינת גילוי אור בגילוי ממש כו'. וביאור הענין הוא דהנה אוא"ס הרי לית מח' תפיסא בי' כלל⁵⁷, והוא למעלה מגדר השגה, דכל השגה הנה גם היותר נעלית הרי הוא בגדר השגה עכ"פ, אבל מה שאינו בגדר השגה הרי א"א שיותפס בהשגה כלל, וכדאיתא בסש"ב פי"ח⁵⁸ ולגבי הקב"ה שהוא למעלה מן השכל והדעת ולית מחשבה תפיסא בי' כלל הכל כפתיים אצלו יתברך כדכתיב⁵⁹ ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך ואני תמיד עמך וגו' כלומר שבזה שאני בער ובהמות אני תמיד עמך⁶⁰, דבכדי להגיע לעצמותו ית' הוא ע"י ביטול הרצון שלמעלה מטעם ודעת, ולכן

(54) סוטה יז, א.

(55) ראה רש"י שם (ד"ה שכינה ביניהם).

(56) ברכה הג' דברכת אירוסין ונישואין.

(57) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

(58) כד, א.

(59) תהלים עג, כב"ג.

(60) עכ"ל התניא שם.

נק' בחינה ומדריגה זו בשם שטות. וזהו ג"כ מה שהנביא נק' בשם משוגע⁶¹, וכמ"ש⁶² מדוע בא המשוגע הזה, דהנה בעת התגלות הנבואה הי' צ"ל בהפשטת הגשמי*, והיינו הפשטת השכל והמדות ולהיות בבחינת ביטול שלמעלה מטו"ד, דזהו ג"כ ענין הפשטת הלבושים בעת הנבואה, וכמ"ש⁶³ בשאול ויפשט גם הוא את* בגדיו ויתנבא, דהלבושים הם באים מצד חטא עה"ד דקודם החטא כתיב⁶⁵ ויהיו שניהם ערומים כו' ולא יתבוששו, וע"י חטא עה"ד נתחדש ענין הלבושים, וידוע דעיקר החטא הוא ההרגש המעורב בטו"ר⁶⁶, וכתיב⁶⁷ וידעו כי עירומים הם שנתחדש בהם ההרגש המעורב בטו"ר, שזהו ג"כ ענין הלבושים, ההרגש המעורב בטו"ר, וכשרשו הוא הרגש השכל והמדות, ולכן בעת הנבואה הי' צ"ל הפשטת הלבושים שהו"ע הפשטת ההרגש דשכל ומדות, והיינו להיות בבחינת ביטול הכחות והחושים, וכמבואר ברמב"ם בהלכות יסוה"ת⁶⁸, מיסודי הדת לידע שהאל-ל ית' מנבא בנ"א, והנבואה חלה על חכם וגיבור המתגבר על יצרו, ואין יצרו מתגבר עליו בשום דבר, וכמבואר שם בארוכה, ולכן נק' בחינה זו שטות, שזהו ההטי' למעלה מן הדעת וההשגה, ולהיות שהעבודה במשכן ומקדש הוא לאהפכא חשוכא לנהורא דהחושך עצמו יאיר²³, והיינו דמהשטות דלעו"ז יהי' בבחינת שטות דקדושה. לכן הי' המשכן מעצי שטים דוקא, והיינו הלמעלה מן הדעת המתברר ונעשה מן הלמטה מן הדעת. וזהו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוך כאו"א, וזה בא ע"י עבודת האדם בעבודת הבירורים שלו, שפועל לאהפכא חשוכא לנהורא, והיינו להפוך את הלמטה מן הדעת דעולם (פון וועלט), שיהי' מזה למעלה מן הדעת, דישנם כמה דברים באדם שהוא נוהג ועושה כן וויילע אזוי טוט וועלט, והדברים האלה הם כמו חוק שבלתי מזיזים אותו ממקומו לפי דכן הוא הנהגת העולם, וכמו בכמה עניני נימוס והדומה כו', הנה את זה צריכים להפכו אל הלמעלה מן הדעת בעבודה, וכמו עד"מ זמני האכילה וזמני השינה, הנה מצד הרגש העולם הם קבועים בעתים וזמנים, וגם כשצריך להתעסק במו"מ ומ"מ הנה זמנים האלו ע"פ הרוב בלתי ניזיזים ובלתי נידחים כלל ועיקר, וזמני הקביעות

בהפשטת הגשמי: תניא קו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח [קנו, א] בשם ר"מ פ' משפטים. וראה זח"ב קטז, ב. — ועייג"כ טוש"ע או"ח סצ"ח. שו"ע רבנו שם והל' ת"ת פ"ד ס"ה. את: בכתוב ליתא תיבת "את", אבל כפנים הוא גם בגי'ק דתרגו"ח⁶⁴. משא"כ בומעין (מאמר כו פרק א').

61) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקע"ב ע' יג. אוה"ת תג הסוכות ע' א'תשטו ואילך. סה"מ תרל"ב ח"א ע' עח. תרל"ד ע' ר. תרס"ב ע' רצה. קונטרס ומעין מאמר כו פרק א.

62) מלכים-ב ט, יא.

63) שמואל-א יט, כד.

64) ד"ה באתי לגני תרגו"ח שבהערה 1.

65) בראשית ב, כה.

66) ראה תו"א בראשית ה, ג ואילך. תו"ח שם ל, ב ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"ב ע' תדש ואילך. ועם הוספות כו' — סה"מ תרס"ב ע' ש ואילך. מאמרי אדה"ו אתהלך לאזניא ע' נה ואילך. ועם הוספות כו' — סה"מ עזר"ת ע' פט ואילך.

67) שם ג, ז.

68) פ"ז ה"א.

של תורה ותפלה הם נדחים ואין להם קבע, ויש שהם נדחים ח"ו לגמרי, הנה האדם אשר נותן איזה חשבון לנפשו, האם יש איזה חכמה בהנהגה כזו, דמי הוא היודע עתו וזמנו, וכדאיתא במד"ר* אין אדם שליט לומר המתינו לי עד שאעשה חשבונותי ועד שאצוה לביתי כו' ואיך יתן כל נפשו על דבר שאין בו ממש כלל, ועל העיקר מה שהיתה הכוונה בירידת נשמתו למטה הוא שוכח לגמרי, והוא רק מצד הרוח שטות שמכסה על האמת, הנה זאת תהי' עבודתו להפוך שטות זה דעולם, ויעמוד על נפשו ויקבע לו עתים לתורה, ואז הנה ושכנתי בתוכם, שיאיר לו גילוי אור אלקי בנפשו, וזהו כד אתכפיא סט"א, שע"י שפועל להפוך את השטות דנה"ב און דעם קאך פון וועלט אל הקדושה בקיום התורה והמצות, אז אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו ^{עלמין} עלמין, שמאיר ומתגלה אור הסובב כל עלמין.

קיצור. יבאר שטות והטי' למעלה מטעם ודעת דקדושה, וכמו הפשטת הרגש השכל והמדות בעת הנבואה. המשכן מעצי שטים, אתהפכא דשטות דלעו"ז לשטות דקדושה. ועד"ז בעבודת כאו"א.

וכדאיתא במד"ר: דברים רבה פ"ט. ג.

נסדר והובן לדפוס, ע"י מרכז 'היכל מנחם' - מאנסי

51 Park Lane, Money, N.Y. 10952

845-825-3215 | director@heichalmenachemmonsey.com